

Tyresö kommun
Kommunstyrelseförvaltningen
Samhällsbyggnadskontoret
Göran Bardun, Kommunekolog
goran.bardun@tyreso.se

TJÄNSTESKRIVELSE

2020-11-11

1 (26)

Diarienummer

KSM 2015-840-435

Hållbarhetsutskottet

Samrådsredogörelse - Telegrafbergets naturreservat

Bakgrund

Ett förslag till naturreservat för Telegrafberget togs fram under våren 2019. Förslaget sändes ut på samråd under tiden 17 september – 11 november 2019, efter beslut i hållbarhetsutskottet den 19 juni 2019, § 37.

Samrådets genomförande

Det var 17 myndigheter, sakägare och föreningar som tilldelades samrådshandlingarna. Till 179 angränsande fastigheter med totalt 243 fastighetsägare skickades ett informationsbrev ut om samrådet.

Samrådet har annonserats i Dagens Nyheter och i Mitt i Tyresö den 17 september 2019 samt på kommunens hemsida under samrådstiden. Förslaget har även funnits att ta del av på kommunens servicecenter. Ett öppet hus hölls vid kommunentrén i Tyresö centrum under kvällstid den 24 oktober 2019 med deltagande av ordföranden i hållbarhetsutskottet och tjänstemän från dåvarande förvaltningen för liv och hälsa och stadsbyggnadsförvaltningen. Information till enskilda och föreningar har givits under samrådstiden. Vid samrådstens slut har 24 skriftliga yttranden inkommit via post respektive e-post.

Inkomna yttranden

Nedan redovisas de synpunkter som inkom under samrådstiden. Yttranden redovisas i sammanfattande form nedan under rubriken Sammanfattning av inkomna yttranden. För inkomna yttranden hänvisas till diariet, diarienummer KSM2015-840-265. Kommunstyrelseförvaltningens kommentarer och ställningstagande redovisas i en kommentar efter respektive yttrande. Numret för respektive yttrande (yttrande xx) är det nummer som yttrandet har i ärendets diarium.

Statliga myndigheter och kommunala förbund

1. Lantmäteriet, yttrande 16, 2019-10-09, ingen erinran.
2. Skogsstyrelsen, yttrande 20, 2019-10-17, ingen erinran.
3. Naturvårdsverket, yttrande 26, 2019-11-07, synpunkt.
4. Försvarsmakten, yttrande 27, 2019-11-08, ingen erinran.
5. Länsstyrelsen, yttrande 29, 2019-11-11, synpunkt.
6. Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund (SMOHF), yttrande 31, 2019-11-11, synpunkt.
7. Havs- och vattenmyndigheten, yttrande 33, 2019-11-08, ingen erinran.

Sakägare och innehavare av särskild rätt

8. Vattenfall AB, yttrande 13, 2019-09-25, ingen erinran.
9. Skanova (Telia), yttrande 19, 2019-10-15, synpunkt.

Övriga remissinstanser

10. Svenska Turistföreningen, Stockholms lokalavdelning, yttrande 15, 2019-09-23, synpunkt.
11. Friluftsrådet i Tyresö, yttrande 18, 2019-10-16, ingen erinran.
12. Tyresönäs villaägareförening, yttrande 28, 2019-11-11, synpunkt.
13. Naturskyddsföreningen Tyresö, yttrande 30, 2019-11-11, synpunkt.
14. Stockholms klätterförbund, yttrande 32, 2019-11-11, synpunkt.

Övriga, ej sakägare eller motsvarande

Yttranden lämnade av närboende och övriga.

15. Yttrande 9, 2019-09-20, synpunkt.

16. Yttrande 10, 2019-09-22, synpunkt.
17. Yttrande 11, 2019-09-23, synpunkt.
18. Yttrande 12, 2019-09-24, ingen erinran.
19. Yttrande 14, 2019-09-29, synpunkt.
20. Yttrande 17, 2019-10-16, ingen erinran.
21. Yttrande 21, 2019-10-17, ingen erinran.
22. Yttrande 23, 2019-10-18, ingen erinran.
23. Yttrande 24, 2019-10-18, synpunkt.
24. Yttrande 25, 2019-10-23, ingen erinran.

Sammanfattning av inkomna yttranden

Samrådshandlingarna över förslaget för Telegrafbergets naturreservat omfattar 24 inkomna samrådssvar. Yttranden kommer från myndigheter, organisationer, sakägare, ledningsrättsinnehavare men också från angränsande fastighetsägare och övriga privatpersoner.

De flesta samrådssvaren välkomnar och tillstyrker tillkomsten av naturreservatet och övriga svar har inget att erinra mot tillkomsten av ett nytt kommunalt naturreservat i Tyresö kommun. Synpunkterna som lämnats har beaktats i det uppdaterade förslaget till beslut för Telegrafbergets naturreservat.

Statliga myndigheter och kommunala förbund

Länsstyrelsen i Stockholms län har synpunkter på formuleringen av reservatets syfte som kan ytterligare renodlas med en del omdisponeringar av text. Syftet ska endast innehålla en huvudsaklig förvaltningsinriktning och detaljerad förvaltning flyttas till skötselplanen. För förslaget föreskrifter ges några uppslag till förbättringar och förtydliganden. Länsstyrelsen eftersöker i skötselplanen ett avsnitt om den historiska markanvändningen i området som förslaget har kompletterats med. Förslagets kartor behöver kompletteras med ökad tydlighet i gränser och annan information samt att kartorna ska kunna läsas bra även i svartvitt. Länsstyrelsens synpunkter är beaktade i det uppdaterade förslaget till beslut för naturreservatet.

Naturvårdsverket har lämnat synpunkter över förslagets utformning av dess syfte. Genom omdisponeringar har syftet tydliggjorts och syftet anger tydligare en huvudsaklig förvaltningsinriktning och dess mer detaljerade text kring

förvaltning har flyttats till skötselplanen. Ett av syftena om skyddet av kulturhistoriska fynd i området och som inte stöds av miljöbalkens bestämmelser för naturreservat har tagits bort och i stället ges information under beslutets avsnitt om upplysningar om kulturminneslagens skydd för fornlämningar.

Rubriken för de föreskrifter för allmänheten (C-föreskrifter) som är förbjudna att genomföra ”Utan tillstånd från reservatsförvaltaren” har omformulerats enligt Naturvårdsverkets rekommendation till ”Utan tillstånd från kommunen”. Kommunen bör utreda om kommunens delegationsordning ska ange vilken kommunal verksamhet som ska ges ansvaret som kommunens reservatsförvaltare. Förvaltaren får hantera tillståndsfrågor utifrån reservatsföreskrifterna. I förslaget till beslut är det kommunen det vill säga den politiska instans som instiftat reservatet som får besluta i tillståndsärenden.

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund (SMOHF) anför att förslaget ska tydliggöra vilken myndighet som handlägger dispenser från reservatsföreskrifterna. Det är förbundet som är tillsynsmyndighet för naturreservatet och som handlägger dispenser från reservatsföreskrifterna. Texten i förslaget har förtydligats utifrån SMOHF:s synpunkt.

Lantmäteriet har påtalat att det finns samfälld mark i området. Dessa samfälligheter inbegriper gemensamma diken och vägavsnitt. Förvaltningen har remitterat förslaget för naturreservatet till de tre fastighetsägare som förutom kommunen ingår i de gamla samfälligheterna Tyresö s:1 respektive s:2. Ett svar har inkommit som inte har någon erinrande synpunkt, de övriga delägarna i samfälligheten har avstått att svara.

Skogsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten samt Försvarmakten har svarat att de ingenting har att erinra över förslaget.

Sakägare och innehavare av särskild rätt

Vattenfall AB respektive Vattenfall eldistribution AB har inte lämnat någon synpunkt. Skanova AB har en befintlig luftburen teleanläggning inom aktuellt område och som har förgreningar i området. Skanova önskar att behålla befintliga ledningar och anläggningar i nuvarande läge. Vidare önskas att ha tillgång till ledningsnätet med motorfordon eller motorredskap för drift och underhåll vilket kan ske efter samråd med kommunen.

Övriga remissinstanser

Stockholmsavdelningen av Svenska Turistföreningen anför att gränsen för naturreservatet bör läggas i fastighetsgräns till angränsande fastigheter så att det inte finns kvar kommunal mark utanför reservatet som är mellan angränsande privata fastigheter och naturreservatets gräns. Skälet till detta är flera. Vid flera delsträckor längs gränsen är det till exempel stora stup och där fastighetsgränserna ligger svårtillgängligt mot privatägda tomter. Det kan också bero på att det är ledningar som är förlagda längs med fastighetsgräns.

Friluftsförbundet Tyresö har inget att erinra över förslaget.

Tyresönäs villaägareförening har lämnat synpunkter över begränsningen för deltagare av tävlingar och andra evenemang har satts till maximalt 300 personer efter tillstånd av kommunen. Föreningen önskar att begränsningen i föreskrifterna inte ska gälla denna verksamhet. Kommunstyrelseförvaltningen har kompletterat förslaget med ett undantag i föreskrifterna för evenemang på Ällmoraängen. Andra synpunkter från föreningen gäller utformningen av aktivitetsområdet på Ällmoraängen vad gäller öppna gräsytor, entrén till naturreservatet, förbättringar av lekplats, placering av tillfälliga toaletter samt parkeringslösningar. Kommunen har efter samrådet anlagt en ny lekplats vid aktivitetsområdet. Entré med rastplats, förbättring av parkering, arbeten för att förbättra aktivitetsytorna vad gäller tillgänglighet och hävd får planeras i dialog med föreningen efter beslut och tilldelning av resurser för åtgärderna.

Naturskyddsföreningen i Tyresö är positiv till att ett nytt naturreservat bildas vid Telegrafberget i enlighet med kommunens översiktsplan. Föreningen är däremot besviken över att flera viktiga områden och gröna samband inte finns med i samrådsförslaget. Det gäller Dyviks gårds marker sydost om Ällmora träsk, den skogliga länken i nordvästra delen av Telegrafberget till Klövberget vid Mokärsvägen och Riddarstigen samt skogsområde söder om Sjöbergavägen och ut till Erstaviken vid Borgviken. Föreningens synpunkt noteras.

Stockholms klätterförbund har synpunkter kring föreslagna regler för klättring i reservatet. Förbundet yrkar på att nya klätterleder ska få anläggas, att nya borrhål ska få göras för nya bultar i befintliga klätterleder samt att det inte ska

ske något prövningsförfarande vid utbyte av gamla bultar.

Kommunstyrelseförvaltningen anser att det är gjort en avvägning mellan naturvårdsintressena och klätterintresset och anser att avvägningen som gjorts är rimlig. I det uppdaterade förslaget till naturreservat föreslås att det kan, efter ansökan till kommunen, bli möjligt att byta ut befintliga borrhultar som är utslitna och är av utbytbar modell. I övriga fall hänvisas till att söka dispens hos tillsynsmyndigheten för reservatet och pröva frågan om att få ersätta befintliga, defekta klätterbultar.

Övriga, ej sakägare eller motsvarande

Tio privatpersoner och angränsande fastighetsägare har svarat på samrådet varav fem av dem har haft synpunkter på förslaget till naturreservat. En närboende önskar att det ska finnas möjlighet för närboende att få träd på kommunens mark nedtagna på grund av att de hotar att falla över tomtmark. Om det finns riskträd på kommunens mark som kan hota närboendes fastigheter får fastighetsägaren höra av sig till kommunen om detta för en bedömning av riskträdet. En synpunkt gäller olämpligt alternativt otillåten motortrafik på mindre skogsväg nära Ällmora träsk. Om problemen återkommer får kommunen se över eventuell åtgärd. En annan synpunkt gäller önskemål om mindre parkering vid Riddarstigen som kan underlätta för äldre att besöka Telegrafberget. Tyvärr är föreslagen plats avsedd som vändplan. Det är svårt med att hitta parkeringsmöjligheter vid reservatets mindre entréer.

En synpunkt har inkommit som gäller önskemål om att det föreslagna reservatsområdet utökas i den sydöstra delen så att en bredare zon mellan sjön Ällmora träsk och gränsen till reservatet kan ges för ett säkerställande att besökaren i reservatet kan gå runt sjön då det är kärrmarker söder om sjön. Markerna söder om sjön är privatägda och ingår i Dyviks gårds marker. Till sist har en synpunktslämnare önskemål om att kommunen bör ta bort de gamla järnbeslagen som sitter inslagna i berget uppe på Telegrafbergets hjässa. För dessa järn, klassade som kulturhistoriskt intressanta objekt krävs främst ytterligare antikvarisk bedömning av dess ålder och antikvariska värde.

Sammanfattning av ändringar i förslaget efter samrådet

Syftet med naturreservatet har förtydligats i det uppdaterade förslaget. Förtydligande har gjorts i föreskrifterna att det krävs tillstånd från kommunen för anordnande av aktiviteter med även fler än 300 deltagare vid Ällmoraängen. Mindre ändringar eller tillägg i vissa föreskrifter har utförts. Aktivitetsytan vid Ällmoraängen har utökats något för att ge bättre förutsättningar att möjliggöra en bättre entré för naturreservatet och för förvaltningen samt verksamheter på ängen.

Skötselplanen har kompletterats med ett avsnitt om områdets historiska markanvändning. Beslutet med föreskrifter och skötselplanen med kartor har kompletterats samt förtydligats. Information om kulturmiljölagens bestämmelser har lagts till i beslutet under Upplysningar.

Sammanställning av yttranden med kommentarer

1. Lantmäteriet, yttrande 16

Lantmäteriet har ingen erinran men påminner om att det finns samfällid mark inom fastigheterna, Tyresö s:1 respektive s:2. Dessa samfälligheter inbegriper gemensamma diken och vägavsnitt. Förvaltningen har remitterat förslaget för naturreservatet till de tre fastighetsägare som förutom kommunen ingår i de gamla samfälligheterna Tyresö s:1 respektive s:2. Ett svar har inkommit som inte har någon erinrande synpunkt, de övriga delägarna i samfälligheten har avstått att svara.

Kommentar: De över hundra år gamla samfälligheterna har i dag oftast en liten praktisk betydelse. Fastighetsägarna inom samfälligheterna har via rekommenderad post med mottagningsbevis tillfrågats under februari-mars 2020 (med 30 dagars svarstid) om eventuella synpunkter kring naturreservatets tillblivelse. En fastighetsägare har lämnat svar med ingen erinran och de övriga fastighetsägarna har avstått att lämna något svar.

2. Skogsstyrelsen, yttrande 20

Skogsstyrelsen har ingenting att erinra över förslaget för Telegrafbergets naturreservat.

3. Naturvårdsverket, yttrande 26

Naturvårdsverket ser positivt på att ett värdefullt naturområde kommer att skyddas som naturreservat. Några synpunkter ges på förslagets utformning av syftet med reservatet, hänvisningar till skötselplanen i beslutet och över föreslagen tillståndsplikt för vissa aktiviteter.

Syftet med naturreservatet

En del av syftet bör omformuleras enligt Naturvårdsverket för att tydliggöra vad det är som ska uppnås med att skydda området, en huvudsaklig förvaltningsinriktning för reservatet. Beskrivningen av området och dess värden bör flyttas till Skälen för kommunens beslut. Text om hur syftet ska uppnås bör flyttas till det följande avsnittet under Syfte. Detaljerad förvaltningsinformation flyttas till skötselplanen.

I det sista stycket under rubriken Syftet med naturreservatet anges syftet med naturreservatet är att skydda områdets fornminnen och kulturvärden i landskapet. För denna typ av syften är kulturreservat enligt miljöbalkens 7 kap 9§ som utgör aktuellt lagutrymme, då det saknas stöd i miljöbalkens 7 kap 4§ för båda syftena vid bildande av naturreservat. För denna typ av syften är det i stället kulturreservat enligt miljöbalken 7 kap 9§ som utgör aktuellt lagutrymme.

Hänvisningar till skötselplanen i beslutet

I ett beslut för naturreservat ska exempelvis inte hänvisas till skötselplanen i dess föreskrifter och undantag från föreskrifter. I beslutet ska övergripande förvaltningsinriktning anges om vilken förvaltning som behövs för att syftet med naturreservatet ska uppnås. Förvaltningsinriktningen utgör samtidigt utgångspunkten för vad en sakägare genom föreskrifter med stöd av 7 kap 6§ miljöbalken (B-föreskrifter) får förpliktigas att tåla, för att syftet med naturreservatet ska tillgodoses.

Det är viktigt att B-föreskrifterna utformas så att de ger stöd för områdets förvaltning och att samtliga åtgärder i skötselplanen har stöd i B-föreskrifterna.

Skötselplanen får inte ange inskränkningar i grundläggande rättigheter för ägare och rättighetsinnehavare att disponera sin mark.

En skötselplan för ett naturreservat ska inte omfatta fler regleringar än beslutet om naturreservat och beslutet ska därför inte innehålla hänvisningar till skötselplanen. Kommunen bör därför se över och ta bort de hänvisningar till skötselplanen som finns i beslutsförslaget under B- och C-föreskrifter samt under D-undantagen.

Tillståndsplikt för vissa aktiviteter

Under föreskrifterna för allmänheten, C-föreskrifterna, finns fyra föreskrifter gällande aktiviteter som är förbjudna att genomföra ”Utan tillstånd från reservatsförvaltaren”. Enligt Naturvårdsverket kan det saknas formellt stöd i miljöbalken för att delegera möjligheten för en reservatsförvaltare att besluta om tillstånd. I detta fall är det i och för sig kommunen som kommer att vara reservatsförvaltare för naturreservatet men Naturvårdsverket anser att man istället bör skriva ”Utan tillstånd från kommunen.” Detta på grund av att det bara är den instans som fattat beslutet om naturreservat som kan ge tillstånd till aktiviteterna. Om kommunen av någon anledning i framtiden skulle byta till en annan reservatsförvaltare för naturreservatet kommer det saknas juridiskt stöd för denna att ge tillstånd. Om kommunen ändå vill att den utsedda kommunala reservatsförvaltaren ska ha ansvaret för att meddela tillstånd bör detta hanteras i kommunens arbetsordning alternativt delegationsordning snarare än i beslutet om naturreservat.

Kommentar: Synpunkterna har beaktats och arbetats in i det färdiga förslaget till beslut. Avsnittet Syftet för naturreservatet har omformulerats och förtydligats. De beskrivande delarna av texten har flyttats till Skäl för beslut. Text om hur syftet ska nås har flyttats till följande avsnitt under Syfte.

Under rubriken Syftet med naturreservatet har texten tagits bort om att syftet även omfattar områdets fornminnen och kulturvärden, då det inte stöds i miljöbalkens lagrum för bildande av naturreservat. I stället har information om kulturmiljölagen (1988:950) kap. 2 Fornminnen, lagts till i beslutet under Upplysningar. Enligt kulturmiljölagen är alla fornlämningar skyddade, vilket innebär att det är förbjudet utan tillstånd från Länsstyrelsen

rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning.

Hänvisningar till skötselplanen i beslutet

Beslutets föreskrifter har uppdaterats så att hänvisningar till skötselplanen tagits bort under B- och C-föreskrifterna samt under D, undantagen för föreskrifterna.

Tillståndsplikt för vissa aktiviteter

Rubriken för de föreskrifter för allmänbeten (C-föreskrifter) som är förbjudna att genomföra "Utan tillstånd från reservatsförvaltaren" har omformulerats enligt Naturvårdsverkets rekommendation till "Utan tillstånd från kommunen". Kommunen bör utreda om kommunens delegationsordning ska ange vilken kommunal verksamhet som ska ges ansvaret som kommunens reservatsförvaltare. Förvaltaren får hantera tillståndsfrågor utifrån reservatsföreskrifterna. I förslaget till beslut är det kommunen, det vill säga den politiska instans som instiftat reservatet som får besluta i tillståndsärenden.

4. Försvarsmakten, yttrande 27

Försvarsmakten har tagit del av samrådet och har ingenting att erinra i ärendet.

5. Länsstyrelsen Stockholm, yttrande 29

Länsstyrelsen har lämnat synpunkter enligt nedan över förslaget till naturreservat.

Uppgifter om naturreservatet

Länsstyrelsen anför en mindre komplettering av uppgifterna över reservatets areal.

Syftet med reservatet

Förslagets utformning av syftet respektive utformningen av hur syftet ska uppnås bör ses över. Vissa delar innehåller förbud och vissa delar övergripande skötsel vilka kan flyttas till skötselplanen. Syftet med beslutet ska utgå från skälen för beslutet och ange vad som ska åstadkommas med skyddet. Syftet ska endast innehålla en huvudsaklig förvaltningsinriktning och detaljerad förvaltning flyttas till skötselplanen.

Reservatsföreskrifterna

Länsstyrelsen finner föreskrifterna i huvudsak väl formulerade.

A-föreskrifterna. Föreskrifter som utgör förbud eller liknande för vad markägaren och andra aktörer med speciella rättigheter har att beakta i reservatet.

Länsstyrelsen föreslår att föreskrift A4 som omfattar förbud för markägaren att avverka levande eller döda träd och buskar eller utföra andra skogliga åtgärder även ska innefatta förbud mot att skada levande eller döda träd.

Föreskrift A13: "...förbud att ta bort eller skada vindfälle eller dött träd. Vindfallen över vägar och stigar får sågas av och flyttas". Här anser länsstyrelsen att det är oklart vem som får flytta och såga vindfallen över vägar samt stigar, gäller det reservatsförvaltaren för reservatet eller även sakägare? Om det bara gäller förvaltaren så ska åtgärden att såga av och flytta vindfallen flyttas till B-föreskrifterna medan förbudet om att ta bort eller skada vindfalle eller dött träd får stå kvar under A-föreskrifterna, i uppdaterat förslag som föreskrift A5. Åtgärden för vindfallen bör läggas under B-föreskrifterna då det framkommer i skötselplanen.

B-föreskrifterna. Föreskrifter för naturvårdsåtgärder i reservatet som markägaren eller annan sakägare är skyldig att tåla. Länsstyrelsen påtalar att samtliga åtgärder i skötselplanen ska finnas i B-föreskrifter. Åtgärder för att skapa död ved saknas i B-föreskrifterna men framgår av skötselplanen.

Föreskrift B1. Länsstyrelsen önskar att begreppet markbearbetning förtydligas.

Föreskrift B4. I skötselplanen omnämns att bryggliknande konstruktioner ska tas bort. I föreskriften B4 framgår att en brygga ska anläggas alternativt underhållas. Förtydligande om detta gäller om det är samma brygga eller två separata anläggningar som omnämns.

C-föreskrifter. Föreskrifter som gäller allmänheten vid vistelse i naturreservatet.

Föreskrift C3. Länsstyrelsen påtalar att föreskriften redan är reglerad genom

bestämmelser i jaktlagen som gäller fåglar och däggdjur respektive i artskydds-förordningen som omfattar grod- och kräldjur samt vissa ryggradslösa djur.

Föreskrift C8. Hänvisning till markerade eldplatser och rastplatser bör göras till skötselkartan i stället för till skötselplanen. Länsstyrelsen anser också att ett förtydligande av innebörden ”ren ved” kan göras.

D - Undantag från reservatsföreskrifterna. Föreskrift D1 ska hänvisa till B-föreskrifterna och bör därför omformuleras. Formuleringen till samrådet lyder: ”Föreskrifterna under A-C ska inte utgöra hinder för reservatsförvaltaren eller den förvaltaren utser att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel enligt skötselplan samt anläggande av parkering, entréer till naturreservatet samt damm och naturvårdsanpassat lopp för Svartbäcken på Ällmoraängen som anges under B1-B6 och i samband med det använda motorfordon eller häst med arbetsredskap”.

För föreskriften föreslår Länsstyrelsen följande formulering: Föreskrifterna under A-C ska inte utgöra hinder för reservatsförvaltaren eller den som förvaltaren utser får utföra de åtgärder som behövs för reservatets skötsel och som anges i föreskrifterna B1-B6. I samband med det kan motorfordon eller häst användas som arbetsredskap.

Skälen för kommunens beslut

I förslaget är vissa av skälen under stycket Friluftsliv snarare föreskrifter och förbud. Här bör redovisas prioriterade bevarandevärden och lyftas fram övriga höga värden för natur, kulturmiljö respektive friluftsliv som motiverar att området skyddas som naturreservat.

Fastställande av skötselplan

Skötselplanen

Åtgärder i B-föreskrifterna som saknas i skötselplanen och ska läggas till är: rensning och igenläggning av diken, markbearbetning samt anläggande och underhåll av trappor och vägtrummor.

I skötselplanens del A3.3 Kulturhistoria saknas en redogörelse för historisk markanvändning. Här omtalas fynd i området som kan hänföras till stenålder och även användande av Telegrafberget som plats för en optisk telegrafstation under 1800-talet. Detta indikerar att området varit öppet under mycket lång tid.

Ängsmarker har i århundraden brukats genom slåtter och efterbete i den här delen av landet. För att Ällmoraängen ska kunna bibehålla sina hävdgynnade värden bör huvudalternativet som skötselmetod vara att marken både slås genom slåtter och betas och i andra hand endast slås.

En genomgång av historisk markanvändning bör även kunna användas inför lokalisering för en eventuell dammanläggning i området.

Länsstyrelsen ser gärna att kommunen tar fram ett djupare kunskapsunderlag för att avgöra om vissa delar inom skötselområdet för fri utveckling hyser biologiskt kulturarv som gynnas av ljusöppnande åtgärder såsom luckhuggning.

Kartor

Länsstyrelsen påtalar bland annat att gränser och skötselzoner kan förtydligas och att de även är tydliga i svartvitt utförande.

Övrigt

Länsstyrelsen föreslår att det under upplysningar informeras om vad som gäller enligt kulturmiljölagen (1988:950). Det vill säga att det är förbjudet att utan tillstånd från länsstyrelsen rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning.

Kommentar: De lämnade synpunkterna har arbetats in i det slutliga förslaget till beslut för Telegrafbergets naturreservat enligt nedan.

Arealuppgifter för naturreservatet

Uppgift om andelen vatten har lagts till under arealuppgifterna.

Syftet med reservatet

Syftet med beslutet ska utgå från skälen för beslutet och ange vad som ska åstadkommas med skyddet. Syftet ska endast innehålla en huvudsaklig förvaltningsinriktning och detaljerad

förvaltning har därför flyttats till skötselplanen. Förslagets utformning av syftet respektive utformningen av hur syftet ska uppnås har setts över efter länsstyrelsens anvisningar. Delar av förslagets syfte som innehöll förbud har tagits bort. Övergripande skötselplaner har flyttats till skötselplanen.

Reservatsföreskrifter

Föreskrift A4 har kompletterats med förbud mot att skada levande eller döda träd.

Föreskrift A13 har i enlighet med länsstyrelsens förslag delats upp så att den inledande förbudsdelen att ta bort eller skada levande eller döda träd lämnas kvar som A-föreskrift, nu som A5. Andra meningerna av förslagets föreskrift A13 som tar upp åtgärd om vindfällan som får sägas av och flyttas läggs över till B-föreskrifterna.

Länsstyrelsen påtalar om ett förtydligande angående den brygga som anges i föreskrift B4 samt att i skötselplanen anges om bryggliknande konstruktioner i Ällmora träsk som ska tas bort om det gäller samma brygga eller två olika bryggor. I föreskrift B4 har i det uppdaterade förslaget förtydligats om den befintliga, mindre prövningsbrygga och dess läge i sjön och under föreskrift B1 har lagts till borttagande av installationer, exempelvis bryggekonstruktioner. Ett förtydligande av vad som här avses med markbearbetning har lagts till. Åtgärden att skapa död ved som saknas i B-föreskrifterna men framgår av skötselplanen har lagts till i B-föreskrifterna.

Föreskriften C3 som tar upp bland annat förbud för allmänheten att störa eller skada områdets djurliv bibehålls för tydlighetens skull i föreskrifterna för allmänheten. Under upplysningar tas även upp gällande lagstiftning kring fridlysning av växt- och djurarter. Föreskrift C8. I det uppdaterade förslaget till beslut ges i föreskriften hänvisning till markerad rastplats på karta i bilaga 1. Det är också förtydligat att det är endast torr och obehandlad ren ved som får användas vid rastplatsens eldstad.

Under Undantag från reservatsföreskrifterna har D1 omformulerats efter Länsstyrelsens förslag och hänvisar till B-föreskrifterna: "Föreskrifterna under A - C ska inte utgöra hinder för reservatsförvaltaren eller den som förvaltaren utser får utföra de åtgärder som behövs för reservatets skötsel och som anges i föreskrifterna B1-B6. I samband med det kan motorfordon eller häst användas som arbetsredskap." Åtgärder som är för områdets skötsel och underhåll har flyttats till B-föreskrifterna och kopplar till vad reservatsförvaltningen får göra för åtgärder i naturreservatet.

Skälen för kommunens beslut

Under rubriken friluftsliv redovisas i förslaget mer renodlat de bevarandevärden inom natur, kulturmiljö och friluftsliv som ger motiv för skydd av området.

Skötselplanen

De av länsstyrelsen noterade skötselåtgärder i B-föreskrifterna som saknades i skötselplanen har lagts till i det uppdaterade förslaget.

Kulturb historia

En kortfattad genomgång av den historiska markanvändningen har lagts till under denna rubrik. Kommunstyrelseförvaltningen har använt historiska kartverk för genomgång av markanvändningen i området. Ett par utsnitt av historiska kartor har lagts in i skötselplanens text över markanvändningen i området.

Ängsmarkerna

I skötselplanen har skrivits in att huvudlinjen för hävden av de delar av ängen som inte nyttjas som entré för naturreservatet, aktivitetsområde och rastplats bör skötas genom slätter och efterföljande bete i mån av tillgång till betesdjur i andra hand med slätter med upptag av höet. För aktivitetsområdet gäller att dessa marker kan skötas genom slätter med upptag av hö, alternativt med annat skärande verktyg och perioder med bete av får- och nötboskap allt efter hur ytorna används, tillgång till djur och maskiner samt hur driftsbudgeten för reservatet ser ut över tid.

Länsstyrelsen pekar på att en genomgång av den historiska markanvändningen i området kan ge kunskap om lämplig lokalisering av en eventuellt tillkommande dammanläggning i naturreservatet. Förvaltningen tar till sig denna synpunkt. I skötselplanen tas upp möjligheten att stärka den biologiska mångfalden i området genom tillskapande av vattenmiljöer i form av exempelvis en damm och som kan ge bättre förutsättningar för de populationer av vattenväxter, insekter, fladdermöss, fåglar, grod- och kräldjur som har behov av grunda vattenmiljöer utan fisk.

Kunskapsunderlag för biologiskt kulturarv

Länsstyrelsen för fram värdet av att inventera delar av området för fri utveckling för att få bättre kunskap om dess potential att hysa biologiskt kulturarv i till exempel mindre delområden som kan gynnas av mer solinstrålning på äldre träd, främst tallar och då fribugga kring dessa vid behov. Detta kan gynna insektsarter som har äldre träd som krav för sin

fortlevnad. Förslaget till beslut för att innrätta Telegrafbergets naturreservat ger denna möjlighet vid behov.

Kartor

Förslagets kartor till reservatsbeslut och skötselplan har uppdaterats och utvecklats. Kartsymboler, färgskalor, gränser och mönster har utprovats för att ge god tydlighet och läsbarhet både i färg och i svartvitt.

Övrigt

Informationen om kulturmiljölagens (1988:950) bestämmelser om att det är förbjudet att skada, förstöra eller bortföra etc, en fornlämning har lagts till under Upplysningar.

6. Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund (SMOHF), yttrande 31

Förbundet har en synpunkt om förtydligande i förslaget om vilken myndighet som handlägger reservatets dispensansökningar i egenskap av tillsynsmyndighet och bedömare av dispenser från reservatsföreskrifterna.

Kommentar: Det är i det föreslagna beslutsunderlaget utsagt att Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund är tillsynsmyndighet för det blivande naturreservatet och är den instans som hanterar dispenser från reservatets föreskrifter. Förvaltningen har sett över formuleringar om detta och gjort förtydliganden i förslaget.

7. Havs- och vattenmyndigheten, yttrande 33

Havs- och vattenmyndigheten har tagit del av samrådet och tillstyrker förslaget.

8. Vattenfall Eldistribution AB, yttrande 13

Vattenfall AB har översänt samrådshandlingarna till Vattenfall Eldistribution AB som hanterar elkraftsdistribution. Ingen inkommen synpunkt.

9. Skanova AB, (del av Telia AB) , yttrande 19

Företaget har befintliga teleledningar inom aktuellt område. Skanova önskar att behålla befintliga ledningar och anläggningar i nuvarande läge. Vidare önskas att ha tillgång till ledningsnätet med motorfordon eller motorredskap för drift och underhåll.

Kommentar: Befintliga ledningar och anläggningar för luftburen teleanläggning i området får vara kvar även efter inrättandet av naturreservatet. Det ges möjlighet för reparationer och underhåll av ledningssystemet och det får därvid även nyttjas motorfordon och motorredskap som oundgängligen behövs för arbetet men endast längs ledningssträckningen. Företaget ska ta kontakt med kommunen i god tid före planerade åtgärder för samråd om åtgärden.

10. Svenska Turistföreningen, Stockholms lokalavdelning, yttrande 15

Turistföreningen i Stockholm stödjer inrättande av naturreservatet. Föreningen föreslår dock att reservatsgränserna i området placeras vid fastighetsgräns så att det inte finns kvar kommunal mark utanför reservatet som är mellan angränsande privata fastigheter och naturreservatets gräns.

Kommentar: Gränsen för reservatet följer en praxis som gäller för de flesta av Tyresös kommunala naturreservat om att placera en mindre zon mellan reservatsgränsen och angränsande fastighetsgränser. Skälet till detta är flera. Vid flera delsträckor längs gränsen är det till exempel stora stup och där fastighetsgränserna är svårtillgängliga vid privatägda tomter, det kan också bero på att det är olika slag av ledningar som går längs med fastighetsgränser för att ge ett par förklaringar på frågan.

11. Friluftsförbundet i Tyresö, yttrande 18

Friluftsförbundets lokalavdelning i Tyresö stödjer kommunens förslag att göra Telegrafberget till naturreservat.

12. Tyresönäs villaägareförening, yttrande 28

Föreningen har lämnat synpunkter och förslag över utformning av aktivitetsområdet på Ällmoraängen. Synpunkter har även lämnats på beslutstexterna i övrigt. Föreningen framhåller att Telegrafbergsområdet och Ällmoraängen är en central del av grönstrukturen på Brevikshalvön och är en stor del av ett sammanhängande område för natur- och friluftsliv från Telegrafberget och Klövberget i nordväst till Dyvik i söder. Föreningen skriver att Ällmoraängen kan ses som en samlingspunkt för alla som besöker naturreservaten på Brevikshalvön. Platsen är tillgängligt med cykel, buss och bil.

Föreningens tar upp ett antal förslag för Ällmoraängen för befintliga och framtida aktiviteter för besökare och närboende:

1. Parkeringar med avgränsningar och bom för att förhindra motortrafik.

- 1a. En mindre parkering för 6-10 fordon där parkering sker i dag, med bom för att komma in på Ällmoraängen.
 - 1b. Sommarparkering för midsommarfirande med bom utmed Mokärsvägen nära korsningen med Ällmoravägen. Vid midsommarfirande finns behov av 40-60 parkeringsplatser för bil.
 - 1c. Parkering för två bilar på skogsväg vid Ällmoravägen, första delen av skogsvägen in till Ällmora träsk. Vägen förses med hinder för motortrafik – inklusive terrängmotorcykel och moped. Detta för att undvika att få parkerade bilar utmed Ällmoravägen av de som besöker sjön samt hindra obehörig motortrafik in på skogsvägen.
2. En bod vid ingången till Ällmoraäng där
 - 2a. Vagg kan tjäna som anslagstavla för naturreservaten och för föreningen.
 - 2b. Låsbart utrymme för kommunens förvaltningsorganisation och föreningens material.
 - 2c. Plats för att ställa upp tillfälliga toaletter så de kan stå stadigt och förankras. Denna funktion med ordnad uppställningsplats för tillfälliga toaletter kan bytas till en permanent toalettlösning.
 3. Upprustning alternativt ny rastplats för naturreservatet.
 4. Upprustning av lekplats. Inklusive fotbollsmål av mindre storlek.
 5. Förbättra befintlig gräsyta på midsommarängen så den blir mer jämn och möjliggör midsommarfirande, bollspel ock liknande.

Genom att förbättra förutsättningarna för nyttjandet av ängens aktivitetsytor, framför allt genom kortklippt gräs kommer fler lokalboende och föreningsmedlemmar att ha uppsyn över platsen och där med avlasta kommunens tillsyn skriver föreningen. Föreningen har lämnat en skiss med förslag till utformning av områdets entré vid Ällmoraängen samt en skiss över utformning av föreslagen bod vid entrén.

Föreningens synpunkter över förslag till skötselplan för naturreservatet.

Under avsnittet A2. Syftet med säkerställande och skötsel av Telegrafbergets naturreservat och Aktivitetsområdet inom Ällmoraängen (zon D) önskar föreningen att det inom aktivitetsområdet tillåts midsommarfirande utan

begränsning på antal deltagande. I förslagets föreskrifter medges maximalt 300 personer efter ansökan om tillstånd hos kommunen.

I skötselplanens B. Plandel under B1. Disposition och skötsel av mark och vatten och under B1.2 Generella riktlinjer och åtgärder har föreningen följande synpunkter under punkten Öppen mark, del av Ällmoraängen (zon D). Föreningen vill lägga till att området är en del av spridningskorridoren mellan Telegrafberget och Klövbergets naturreservat. Söder ut via området runt Ällmora träsk finns en obruten grön korridor av både bergs- skogs- och kulturlandskap till de andra tre naturreservaten; Dyviks, Dyviks lövängars och Sandholmarnas naturreservat.

I riktlinjerna i skötselplanen ges möjlighet att i området etablera en mindre bod som kan möjliggöra en plats för tillfälliga toaletter till exempel vid midsommarfirande, förvaringsmöjligheter för förvaltningen av området och tjäna som anslagstavla för ängen och naturreservaten. Föreningen föreslår att när inte de tillfälliga toaletterna är placerade på baksidan av den föreslagna boden kan platsen nyttjas för parkering av cyklar eller väderskydd för besökare.

Skötselplanens riktlinjer för aktivitetsytor (zon D) anger hur marken ska skötas genom slätter eller bete. Föreningen poängterar att gräset i området behöver hållas kortklippt för att föreningens aktiviteter ska fungera.

Föreningen framför kompletterande förslag över skötselplanens avsnitt B2. Anordningar för friluftslivet under avsnittet B2.2. Åtgärder och skötsel. Förslaget ger möjlighet för kommunen att uppföra en mindre bod för förvaltningen av området och som ger möjlighet att placera tillfälliga toaletter vid reservatets entré. Föreningen föreslår som under B1.2 att en åtgärd för friluftslivet förs in under B2.2 Åtgärder och skötsel om att en mindre bod med ordnad möjlighet att placera tillfälliga toaletter under tak får uppföras vid Ällmoraängen. Bodan utformas så att den uppfyller flera behov, låst förvaring för förvaltningsmaterial samt väderskyddad plats besökare eller cykelparkering. Föreningen föreslår att ytterligare en åtgärd sätts upp under avsnittet B2.2 Åtgärd och skötsel för att möjliggöra en permanent toalett i anslutning till föreslagna bod vid entrén till reservatet.

Kommentar: Tyresönäs villaägareförening har lämnat synpunkter och förslag i samrådet som berör reservatsförslagets beslutsdel och skötselplan. Det gäller frågor kring Ällmoraängen och där främst aktivitetsområdet med naturreservatets entré och rastplats, parkeringsmöjligheter i närområdet samt förslagets föreskrifter.

1a. Föreningen tar inledningsvis upp samrådsförslagets upprustning av en mindre parkeringsplats för bilar och cyklar (maximalt 10 p-platser för bilar) vid naturreservatets entré vid Ällmoraängen och dess område som används av föreningen för evenemang, spel och lek. Föreningen framställer att det behövs en bom för att förhindra motortrafik på ängen. Frågan får ses över i samband med att reservatets gästparkering kan iordningställas.

1b. Föreningen pekar på att det möjligen kan finnas extra parkeringsmöjligheter vid Ällmoraängens norra del som ligger utanför gränsen för det föreslagna naturreservatet längs med Mokärsvägen. Denna synpunkt påverkar inte inrättandet av naturreservatet dock kan förvaltningen undersöka möjligheterna vidare.

1c. Föreningen föreslår att den lilla grusvägen som mynnar vid Ällmoravägen och som leder ned mot Ällmora träsk ska förses med hinder för motortrafik. Åtgärden behövs för att minska otillåten körning i området med motorcyklar och fyrhjulingar samt personbilar. Bom eller annan åtgärd för att minska den för området ogynnsamma körningen in på den lilla grusvägen in mot sjön kan vara en lämplig åtgärd för att hantera problemet. Förvaltningen har för avsikt att se över frågan om problemen återkommer. Utryckningsfordon, kommunen samt fiskevårdsföreningen behöver tillträde till vägen.

2. Föreningen tar upp behovet av en bod vid entrén till Ällmoraängen. I samrådsförslaget anges att en mindre bod ska vara möjlig att uppföra för reservatsförvaltningens behov för skötsel av främst ängen och för föreningens verksamhet. En lämplig utformning av entrén ser förvaltningen kan ske i dialog med föreningen.

*3. Upprustning av rastplats alternativt ny rastplats.
Vid iordningställande av naturreservatet bör anordnas en rastplats vid Ällmoraängen i enlighet med skötselplanen.*

4. Upprustning av lekplats inklusive fotbollsmål.

Kommunens park och naturenhet har efter samrådet byggt en ny lekplats på platsen.

Föreningen efterlyser ett begagnat fotbollsmål på ängen. Frågan får tas upp i den fortsatta dialogen mellan kommunen och föreningen.

5. Förbättra befintlig gräsyta på midsommarängen.

Synpunkten noteras. Frågan får tas upp i den fortsatta dialogen mellan kommunen och föreningen.

Föreningens förslag till textändring i förslaget till skötselplan under kapitel

A2, Syftet med säkerställande och skötsel av naturreservatet.

Föreningen önskar att det skrivs in i beslutet och skötselplanen att det är möjligt att bedriva sammankomster på ängen, främst midsommarfirande med obegränsat antal deltagare.

Önskemålet är inte förenligt med förslagets begränsning i föreskriften C15 där det anges att det är förbjudet att anordna tävlingar eller andra organiserade aktiviteter med fler än 300 deltagare. Kommunstyrelseförvaltningen har i det uppdaterade förslaget till beslut lagt in ett tillägg under D, undantagen från reservatets föreskrifter, att det kan sökas tillstånd hos kommunen om att få anordna midsommarfirande och liknande evenemang med över 300 deltagare vid Ällmoraängens aktivitetsområde.

Förslagets skötselplan, B. Plandel B1. Disposition och skötsel av mark och vatten.

B1.2 Generella riktlinjer och åtgärder, Öppen ängsmark, del av Ällmoraängen (zon D).

Föreningen föreslår ett tillägg i avsnittet som beskriver att området är en del av spridningskorridoren mellan Telegrafbergetsområdet och Klövbergets naturreservat samt vidare söderut till de tre naturreservaten vid Dyvik. Förvaltningen noterar förslaget.

Till förslagets skrivning om gästparkeringen vid entrén till Ällmoraängen, möjligheten att anordna en bod för förvaltningens skötsel så föreslår föreningen att utrymme för tillfälliga toaletter kan under övrig tid användas som cykelparkering eller tillfälligt väderskydd för besökare. Förvaltningen noterar synpunkten.

Under detta avsnitt i skötselplanen vill föreningen även betona att gräset i aktivitetsområdet ska hållas kortklippt för att barn och vuxna ska kunna nyttja området för spel och lek.

Förvaltningen har skrivit i skötselplanen att en målsättning för aktivitetsområdet är att gräset ska kunna hållas kortklippt så länge verksamhet bedrivs i området.

B2. Anordningar för friluftslivet, B2.2 Åtgärder och skötsel.

Under denna rubrik i skötselplanen önskar föreningen tillägg för möjligheten att ställa upp tillfälliga toaletter bakom en bod som även kan fungera som plats för cykelparkering och eventuellt väderskydd för besökare övrig tid när toaletterna inte är på plats. Bodan har också funktion som bärare av informationsskyltar och förvaring av material för områdets förvaltning. Förvaltningen noterar synpunkterna. Det är upptaget möjlighet för toalettlösningar under kapitlet B2.2 Åtgärder och skötsel i skötselplanen. Frågan får tas upp i den fortsatta dialogen mellan kommunen och föreningen kring utformning av reservatets entré vid Ällmoraängen.

Föreningen påpekar att aktivitetstorna bör hållas kortklippa som tidigare omnämnts ovan och förvaltningen har noterat önskemålet.

13. Tyresö naturskyddsförening, yttrande 30

Naturskyddsföreningen i Tyresö är positiv till att ett nytt naturreservat bildas vid Telegrafberget i enlighet med kommunens översiktsplan. Föreningen är däremot besviken över att flera viktiga områden och gröna samband inte finns med i samrådsförslaget. Det gäller Dyviks gårds marker sydost om Ällmora träsk, den skogliga länken i nordvästra delen av Telegrafberget till Klövberget vid Mokärsvägen och Riddarstigen samt skogsområde söder om Sjöbergavägen och ut till Erstaviken vid Borgviken.

Kommentar: Synpunkten noteras.

14. Stockholms klätterförbund, yttrande 32

Stockholms klätterförbund har lämnat synpunkter över förslagets föreskrifter för bergsklättring i naturreservatet. Områdets klätterleder är av typen traditionell klättring med rep samt kilar respektive sportklättring som kräver borrade bultar för säkring vid klättring.

Förbundet yrkar på att nya klätterleder ska få anläggas, att nya borrhål ska få göras för nya bultar i befintliga klätterleder samt att det inte ska ske något prövningsförfarande vid utbyte av gamla bultar.

Kommentar: Stockholms klätterförbund har önskemål om att nya klätterleder ska få anordnas, nya bultar få borraras in i berget både vid nyetablering av leder och vid underhåll av äldre leder samt att det inte ska ske något prövningsförfarande avseende byte av bultar.

I Tyresö finns ett antal bergbranter som är av intresse för klättrörelsen. I två befintliga naturreservat i Tyresö kommun med regionala natur- respektive friluftsvärden har vid reservatens inrättande givits möjlighet i besluten att för klättrörelsen ansöka om utbyte av befintliga, defekta bergbultar och som för varje aktuell ansökan bedöms av kommunen (reservatsförvaltaren). Detta gäller i naturreservaten Dyvics lövängar respektive Klövberget.

Förvaltningen har gjort en avvägning mellan naturvårds- respektive friluftsintrössena vad gäller klättring i området. Eftersom Telegrafberget bedöms som ett delvis regionalt naturvärde och har höga värden som gäller speciellt för landskapstypen hållmarkstallskog och för de ofta dramatiska bergbranter som är förknippade med naturen på Brevikshalvön, ofta med höga biologiska värden så förklarar det också områdets skyddsbehov för framtiden och där naturskyddets intressen ges företräde. Naturvärdena består bland annat av förekomst av gamla träd i äldre skogsområden, däggdjur som fladdermöss, störningskänsliga rovfåglar, kärllväxter, insekter, svamp, mossor och lavar. Bedömningen är, med tanke på områdets naturvärden och friluftsliv att föreskrifterna för Telegrafbergets naturreservat ger klättrörelsen likartade möjligheter att bedriva klättring och även utbyte av defekta och utbytbara bultar som för de ovan angivna reservaten. I förslaget föreslås därför att det ska krävas tillstånd för utbyte av bultar.

Förbundet har önskemål om att nya klätterleder ska få anordnas och att nya bultar ska få borrar in i berget. Förvaltningen anser att det finns ett stort antal befintliga leder i områdets klippbranter som ger goda möjligheter för klättrarna att utöva sin verksamhet både med traditionell klättring såväl med sportklättring. Klätterlederna vid Telegrafberget är främst belägna längs den bergsformation som löper längs sjön Ällmora träskes sydöstra sida och där halva bergssidan med klätterleder är belägen inom Telegrafbergets naturreservat. Den mot sydost resterande halvan av bergsformationens branter är belägna främst inom privatägd mark. Klättring som utförs utan borrade bultar kräver inte tillstånd från kommunen men firningsankare etc ska monteras ned efter varje klättring.

I förslaget till beslut för naturreservatet ges möjligheten att söka tillstånd för att vid behov renovera befintliga leder inom reservatet som är försedda med utbytbara bultar vilket Kommunstyrelseförvaltningen bedömer är en god avvägning mellan naturskyddet och klätterföreningarnas önskemål. Utgångspunkten är att det är utbyte av befintliga bultar som gäller. Förbundet hävdar i sitt samrådssvar att en stor andel av lederna med borrbultar är av en nyare typ som inte ger möjlighet att återanvända befintligt borrhål för en ny borrbult. Förbundet önskar få sätta upp nya bultar med angiven lång hållbarhet men detta innebär

ytterligare skador på bergväggarna. Frågan om att få borra nya borrhål som ersättning för trasiga, defekta bultar på befintliga leder får prövas av tillsynsmyndigheten Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund genom ansökan om dispens från reservatets föreskrifter.

15. Yttrande 9

Synpunktsgivaren uppskattar att området bevaras som naturreservat och personen innehar fastighet angränsande till naturreservatet. Synpunktslämnaren framför att det finns risk för att träd som står på kommunens mark kan komma att blåsa ned och hamna på enskilda fastigheters tomtmark och frågar om vad det är för avstånd mellan reservatets gräns till fastighetsgräns. Synpunktslämnaren framhåller behov av att kunna få ta ned uppväxande träd på kommunens mark nära tomtgräns då det är markförhållanden med kraftig lutning ned mot tomtmarken. Detta för att förhindra att uppväxande riskträd på kommunens mark ska riskera blåsa ned på tomtmark och byggnader.

Kommentar : Generellt är reservatsgränsen lagd tio meter in på kommunens mark, undantagsvis kan avståndet vara mindre. Vid större höjdskillnader vid fastighetsgräns är avståndet oftast mer än tio meter från fastighetsgräns. Det är inskrivet i förslaget till reservatsföreskrifter att det ska vara möjligt för kommunen att göra åtgärder med riskträd som står i närheten till angränsande fastighet. Förslagets föreskrift B6 anger att det är tillåtet för kommunen att åtgärda riskträd då trädet hotar att falla över angränsande fastighet, allmän väg, parkering, anläggning eller hotar skada andra naturvärden eller naturobjekt. Angränsande fastighetsägare till naturreservatet där det finns träd på kommunens mark som upplevs som riskträd ska kontakta kommunen för en bedömning.

16. Yttrande 10

Synpunkt från privatperson över otillåten trafik vid grusväg ned mot Ällmora träsk från Ällmoravägen i höjd med Ällmoraängen. Det körs med motorcyklar, fyrhjulingar och bilar och ger slitage på markerna förutom buller. Synpunktslämnaren önskar att en bom sätts upp vid vägens början.

Kommentar: Åtgärd för att förbinda trafik på vägen har utförts i form av en uppsatt förbudsskylt mot motorfordon, skylten har av okänd plockats bort. Förvaltningen får se över frågan om problemen återkommer.

17. Yttrande 11

Yttrande från fastighetsägare med angränsande tomt till reservatet önskar att det föreslagna reservatsområdet utökas i den sydöstra delen så en bredare zon mellan sjön Ällmora träsk och gränsen till reservatet kan ges för ett säkerställande att besökaren i reservatet kan gå runt sjön då det är kärrmarker söder om sjön.

Kommentar: Marken sydöst om Ällmora träsk ägs inte av kommunen utan ingår i Dyviks gårds marker.

18. Yttrande 12

Synpunktslämnaren, som är ägare till angränsande fastighet till området för planerat naturreservat anser att förslaget för Telegrafbergets naturreservat är bra och uppskattar detta.

19. Yttrande 14

Synpunktslämnaren är boende i kommunen och tycker att förslaget är bra. Synpunktsgivaren anför att det finns ett behov av några parkeringsplatser för motorfordon i anslutning till naturreservatet. Det är ansträngande för äldre besökare att ta sig in i reservatet från parkeringen vid Trinntorp. Synpunktsställaren ger förslag om en mindre p-plats vid vändplanen vid Riddarstigen där det är nära till en entré till området.

Kommentar: Förslagsställarens synpunkt har beaktats vid framtagandet av samrådsförslaget för naturreservatet. Det är mycket svårt att hitta lägen för även små parkeringsplatser vid flertalet föreslagna entréer till reservatet. Förutom parkeringarna vid Trinntorp finns en mindre yta vid Ällmoraängen som är lämplig. Frågan om en enstaka parkeringsplats vid Riddarstogens vändplan har tidigare prövats med väghållaren i området, Tyresö vägförening som avböjer förslaget med motivering att platsen är vändplan för Riddarstigen.

20. Yttrande 17

Synpunktslämnaren är positiv till att Telegrafberget ska inrättas som naturreservat.

21. Yttrande 21

Synpunktslämnaren önskar att Telegrafberget ska bli naturreservat.

22. Yttrande 23

Synpunktslämnaren framför att det är ett bra beslut att inrätta Telegrafbergets naturreservat.

23. Yttrande 24

Synpunktslämnaren anser att det är ett mycket bra förslag att avsätta Telegrafbergsområdet som naturreservat och poängterar att de gamla förankringsjärnen på Telegrafbergets hjässa bör tas bort.

Kommentar: De gamla järnen som är nedslagna i berget vid Telegrafbergets krön vittnar om äldre tiders installationer, några av järnen kan vara en rest efter den optiska telegrafstationen som funnits på platsen tidigare. Järnen är klassificerade enligt Riksantikvarieämbetet som övrig kulturbeskyddad lämning. För dessa objekt krävs ytterligare antikvarisk bedömning av deras ålder och antikvariska värde innan frågan om att ta bort någon av dem kan väckas.

24. Yttrande 25

Synpunktslämnaren anser att det är bra att Telegrafberget ska bli naturreservat.

--

